הַדְּחָק כְּגוֹן (לח) שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁכִּים לַדֶּרֶךְ, (לט) יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל (מ) מִשָּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, וַיְמַתִּין מִלִּקְרוֹת (יח) קְרִיאַת שְׁמַע עַד שֶׁיִּגִּיעַ זְמַנָּהּ. (מא) (אִם אֶפְשָׁר לוֹ לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע עַל הַדֶּרֶךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְכַּוֵּן בְּפָסוּק רִאשׁוֹן וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל סִימָן נ"ח (ס"ג)) (בית יוסף (ד"ה ופע"פ) בשם הרשב"א (ס: ד"ה ועכנין קריפה)). וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ סוֹמֵךְ גְּאֻלָּה (יט) לִתְפִלָּה, (מב) הָכִי עָדִיף טְפֵי שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ מֵעֲמָד מִמָּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ וְהוּא מְהַלֵּךְ וְיִסְמוֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה:

צ מָקוֹם הָרָאוּי לְהִתְפַּלֵּל, וּלְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, וְדִין הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ. וּבוֹ כ"ז סְעִיפִים:

א [א]הַמִּתְפַּלֵּל לֹא יַעֲמֹד עַל גַּבֵּי מִטָּה וְלֹא עַל גַּבֵּי כִּסֵּא וְלֹא עַל גַּבֵּי סַפְסָל. (א) (וַאֲפִלּוּ (ב) אֵינָן גְּבוֹהִין (ג) שְׁלֹשָׁה) (בית יוסף (ד"ה וכתב הרמב"ם) בשם מהר"י אבוהב (פיאור לטור)). (ג) וְלֹא עַל גַּבֵּי מָקוֹם גָּבוֹהַּ, [ב]אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה (ד) זָקֵן אוֹ חוֹלֶה אוֹ שֶׁהָיָה כּוֹאֲבוֹ (ה) לְהַשְׁמִיעַ לַצִּבּוּר: **ב** [ג]שִׁעוּר (ו) מָקוֹם גָּבוֹהַּ שֶׁאָמְרוּ, שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. הָיָה גָּבוֹהַּ שְׁלֹשָׁה וְיֵשׁ בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, הֲרֵי הוּא כַּעֲלִיָּה וּמֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ. וְכֵן אִם הָיָה (ז) מֻקָּף מְחִיצוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, מֻתָּר לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ, שֶׁאֵין גָּבְהוֹ נָכֹר כֵּיוָן שֶׁחָלַק רְשׁוּת: **ג** [ד]הָאֻמָּנִין שֶׁעוֹשִׂין מְלָאכָה לְבַעַל הַבַּיִת, יְכוֹלִין לְהִתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ הַגַּיִת וּבְרֹאשׁ הַתְּאֵנָה וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם לֹא יַעֲמֹד עַל גַּבֵּי מָקוֹם גָּבוֹהַּ וְיִתְפַּלֵּל, [ה]דְּכֵיוָן שֶׁעָלוּ לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתָּם הָוֵי כְּמוֹ שֶׁעָלָה לַעֲלִיָּה, וּבְשָׁאר אִילָנוֹת, צְרִיכִים לֵירֵד. [ו]וְהַטַּעַם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַגַּיִת מִשְּׁאָר אִילָנוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עֲנָפִים הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁאָר אִילָנוֹת וְיֵשׁ טֹרַח גָּדוֹל בַּעֲלִיָּתָם וּבִירִידָתָם וְיִתְבַּטְּלוּ מִמְּלַאכְתָּם וּלְפִיכָךְ אָמְרוּ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ שָׁם, אֲבָל שְׁאָר אִילָנוֹת דְּלַיְכָּא בְּטוּל, יֵרֵדוּ. [ז]וּבַעַל הַבַּיִת, אֲפִלּוּ מֵרֹאשׁ הַגַּיִת וְהַתְּאֵנָה צָרִיךְ לֵירֵד לְהִתְפַּלֵּל, דְּהָא אֵינוֹ מְשֻׁעְבָּד לְמְלַאכְתּוֹ שֶׁהוּא בִּרְשׁוּת עַצְמוֹ, וְאִם הֵקֵלּוּ אֵצֶל פּוֹעֲלִים מִפְּנֵי בְּטוּל מְלַאכְתָּם, לֹא הֵקֵלּוּ אֶצֶל בַּעַל

א [א]ברכות י' (ע"ב). ב תוספתא שם פרק ג' (ה"י) ואחרות חיים (סי' נב) ושאר פוסקים. ג רמב"ם פרק ה' מהלכות תפלה (ה"י). ד ברכות (ט"ו) [ט"ז] (ע"א). ה הרא"ש שם (פרק ב סי' יג). ו רבנו יונה שם (ט. ד"ה גמ'). ז שם בגמרא.

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ג) **שְׁלֹשָׁה.** וְהַב"ח (ס"א) מְתֵּיר גַּם בְּכִסֵּא וְסַפְסָל אִם אֵינָן גְּבוֹהִים שְׁלֹשָׁה, וְכֵן כָּתַב הַט"ז (סק"א) עַיֵּן שָׁם. [וּבְמַהֲרִי"ל הִלְכוֹת תְּפִלָּה מְשַׁמַּע כְּדַעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשׁ סִימָן צ"ח (ס"ד) וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר אֲלִיָּהוּ רַבָּה (סק"א)]. וְעַכְשָׁיו נָהֲגוּ שֶׁהַשְּׁלִיחֵי צִבּוּר עוֹמְדִין עַמָּק מִשָּׁאר בֵּית הַכְּנֶסֶת, מִשּׁוּם 'מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ'. עַיֵּן הִלְכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן קכ"ב וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט):

שֶׁבְּשַׁל תְּפִלָּה בְּשַׁבִּיל לְמַהֵר, אֲפִלּוּ לְמַד כָּל הַיּוֹם וְלְאַחֲרִים, מֵעֲלָה עָלָיו כְּאִלּוּ לֹא לָמַד אוֹתוֹ יוֹם: **ח** (יח) **קְרִיאַת שְׁמַע.** וְאִם יָכוֹל לְהַכִּיר חֲבֵרוֹ בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת, יִקְרָא גַּם קְרִיאַת שְׁמַע בְּבֵיתוֹ. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז): (יט) **לְתִפְלָּה.** וְנוֹהֲגִין כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר (ברכות ל.) דְּמִסְמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה עָדִיף, לָכֵן אֵין נִזְהָרִין בָּזֶה וּמִתְפַּלְּלִין גַּם כֵּן בַּדֶּרֶךְ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִכְנָסִין שָׁם בַּיּוֹם, אֲבָל בַּשַּׁחַר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מָצוּי הוּא וְלֹא גָּזְרוּ בּוֹ. וְאוֹתָן הַמַּלְאָכוֹת שֶׁדַּרְכָּן בְּנֵי אָדָם לְהַשְׁכִּים לָהֶם קֹדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר, יֵשׁ שֶׁמַּחְמִירִים וְסוֹבְרִים דְּבַחֲצִי שָׁעָה שֶׁקֹּדֶם עֲלוֹת הַשַּׁחַר אָסוּר כְּמוֹ סְמוּךְ לְמִנְחָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ע' בְּבֵאוּר הֲלָכָה עַיֵּן שָׁם, עַל כֵּן טוֹב שֶׁיֵּאמַר בְּרָכוֹת מִקֹּדֶם: **ח (לח) שֶׁצָּרִיךְ וְכוּ'.** וְאֵין (מה) הַשַּׁיָּרָא מִמַּתָּנָת לוֹ אוֹ (מו) שְׁאָר דְּחָק וְאָנֻס: **(לט) יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל.** פְּרוּשׁ דְּבִסְתָם דֶּרֶךְ אֵינוֹ יָכוֹל לְכַוֵּן בִּתְפִלָּה בֵּין כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ בְּרַגְלָיו (מז) אוֹ יוֹשֵׁב בָּעֲגָלָה אוֹ בִּסְפִינָה, וּלְפִיכָךְ אָמְרוּ יוֹתֵר שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִשָּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר אַף שֶׁאֵינוֹ עַדַיִן עֵקֶר זְמַן תְּפִלָּה, וְגַם לֹא יוּכַל לִסְמֹךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כִּי לֹא יוּכַל לִקְרֹא אָז קְרִיאַת שְׁמַע דַּעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּהּ עַד שֶׁיָּכִיר אֶת חֲבֵרוֹ בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת, מִכָּל מָקוֹם זֶהוּ טוֹב יוֹתֵר מִשֶּׁיִּתְפַּלֵּל בַּדֶּרֶךְ בְּזִמַּנּוֹ עִם סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה, כִּי בְּבֵיתוֹ יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲמִידָה: (מ) **מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר.** עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה בְּסָעִיף א' (ד"ה ואם) שֶׁפָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הָרַבָּה פּוֹסְקִים דְּסִבְרָא לְהוּ דְּדַוְקָא אַחַר שֶׁהֵאִיר מִזְרָח, וְקֹדֶם לָזֶה לֹא הִגִּיעַ עֲדַיִן זְמַן תְּפִלָּה. וּבִכְרֵט כְּשֶׁרוֹצֶה אָז לְבָרֵךְ עַל הַתְּפִלִּין, דְּזֶה אֶפְלוּ לְדַעַת הַמַּקִּלִּין אָסוּר אֶפְלוּ אַחַר שֶׁהֵאִיר מִזְרָח עַד זְמַן שֶׁיָּכִיר אֶת חֲבֵרוֹ בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת (מח). וְאִם הִגִּיעַ הַזְּמַן הַזֶּה לְכַלָּי עָלְמָא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ כְּתִקּוּנָהּ אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא הֵנֵץ הַחַמָּה, כֵּיוָן שֶׁהוּא שְׁעַת הַדְּחָק. וְאִם הוּא בַּדֶּרֶךְ בַּמָּלוֹן וְהַשַּׁיָּרָא שֶׁלּוֹ עוֹתְדִים לְהִתְפַּלֵּל קֹדֶם זֶה הַזְּמַן וּמְשַׁעֵר דַּעַד בָּרְכוּ יִגִּיעַ הַזְּמַן, יוּכַל הוּא לְהַתְחִיל בִּרְכַת בָּרוּךְ שֶׁאָמַר גַּם כֵּן עִמָּהֶם לְעֵת עַתָּה בְּלֹא תְּפִלִּין, (מט) אוֹ שֶׁיִּלְבַּשׁ תְּפִלִּין בְּלִי בְּרָכָה וְאַחַר שֶׁיִּגִּיעַ (נ) בֵּין יִשְׁתַּבַּח לְיוֹצֵר יִרְאֶה אִם הִגִּיעַ הַזְּמַן יִמְשַׁמֵּשׁ בְּהֶן וִיבָרֵךְ: **(מא) אִם אֶפְשָׁר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִם יוֹדֵעַ שֶׁגַּם קְרִיאַת שְׁמַע פָּסוּק רִאשׁוֹן לֹא יוּכַל לְכַוֵּן בַּדֶּרֶךְ, כְּגוֹן שֶׁהוּא בְּמָקוֹם גְּדוֹדֵי חַיָּה וְלִסְטִים, מֻתָּר לִקְרֹא קְרִיאַת שְׁמַע בְּבֵיתוֹ גַּם כֵּן תֵּכֶף מִשֶּׁעָלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ עֵקֶר הַזְּמַן וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן נ"ח סָעִיף ג': (מב) **הָכִי עָדִיף.** וְרֹב הָעוֹלָם אֵין נִזְהָרִין בָּזֶה, וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּנוֹהֲגִים כְּאִידָךְ פּוֹסְקִים דְּסִבְרָא לְהוּ דְּמִסְמֵךְ גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה עָדִיף, עַל כֵּן מִתְפַּלְּלִין בַּדֶּרֶךְ עִם סְמִיכַת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) עַיֵּן שָׁם עוֹד]. עוֹד כָּתַב (ס"ק יז) אִם הוּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (מה) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י' וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מו) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל טז ס"א): (נ) בְּסִימָן נ"ד (ס"ג): **א** (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה המתפלל): (ז) עַיֵּן בְּפָרֵי מְגַדִּים (משב"ז סק"א):

(מז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז): (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (מט) בְּסִימָן ל' סָעִיף ג' עַיֵּן שָׁם: (נ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם): (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א): (ע) מוּכָח בְּלִבּוּשׁ: (ג) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב כתב הטעם לפי שאין גבהות לפני המקום שנאמר ממעמקים קראתיך ה'. **ב]** ובשו"ע הרב (סי' תריד ס"ד) כתב: בשעה שמתפלל תפלת שמונה עשרה אסור לעמוד על גבי כרים וכסתות אפילו אינן של עור משום שנראה כמתגאה אם יעמוד על כרים בשעת תפלה, אבל מותר לעמוד על שאר דברים חוץ מן כרים וכסתות אפילו בשעה שמתפלל תפלת שמונה עשרה אם אינו גבוה שלשה טפחים מן הארץ.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ח שם ל״ד (ע״כ).
ט רַמב״ם פֶּרֶק ה׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה״י).
י זֹהַר פָּרָשַׁת פְּקוּדֵי (רנא.). כ בְּרָכוֹת ל״ד (שם). ל בְּרָכוֹת ג׳ (ע״א). מ שָׁם ד׳ (ע״ב) לְפָרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה אחורי). נ רַבֵּנוּ יוֹנָה (ג: ד״ה כל המתפלל) הַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (פ״ה אות כ). *) פְּרוּשׁ אֲחוֹרֵי כְּתֹל מִזְרְחִי וַאֲחוֹרָיו אֶל הַכֹּתֶל. ס רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד״ה ורבינו יצחק). ע בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ולא אחורי) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת רַמב״ם (פאר הדור סי׳ קנ).

ד הַבַּיְתָה: **ד** [ח]צָרִיךְ לִפְתֹּחַ פְּתָחִים (ח) אוֹ חַלּוֹנוֹת כְּנֶגֶד [ט]יְרוּשָׁלַיִם כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל כְּנֶגְדָּן. וְטוֹב [י]שֶׁיִּהְיוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת (ג) (ט) שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת: **ה** (י) [כ]לֹא יִתְפַּלֵּל (יא) בְּמָקוֹם פָּרוּץ (יב) כְּמוֹ (ג) [ג] בַּשָּׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁהוּא בְּמָקוֹם צְנִיעוּת חָלָה עָלָיו אֵימַת מֶלֶךְ וְלִבּוֹ נִשְׁבָּר: **ו** (יג) [ל]וְלֹא בְּחָרְבָּה, (יד) מִפְּנֵי חֲשָׁד וּמִפְּנֵי הַמַּפֶּלֶת וּמִפְּנֵי הַמַּזִּיקִים: **ז** [מ]וְלֹא (טו) אֲחוֹרֵי (ד) בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם אֵינוֹ מַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וַאֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הוּא הַצַּד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ בּוֹ וְהוּא הֶפֶךְ [נ]הַצַּד שֶׁפְּנוּיִם אֵלָיו (ה) (טז) הַקָּהָל כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים (ו) (יז) [*]בְּהֶפֶךְ, וְרָאוּי לָחוּשׁ לִדְבָרָיו (ז) (יח) שְׁנֵיהֶם. וְגַם [ס]כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל (יט) בְּשִׁאָר צְדָדִים חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יֵשׁ (מ) לְהַחְמִיר (כ) שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְכָל זֶה כְּשֶׁנִּבְּר שֶׁמַּחֲזִיר אֲחוֹרָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת, [ע]אֲבָל

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ה [ג] **בַּשָּׂדֶה.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְסֵפֶר בְּתֵי כְּהֻנָּה חֵלֶק א׳ סִימָן י״ז כָּתַב דִּבְמָקוֹם מַקֵּף מְחִצּוֹת אַף שֶׁאֵינוֹ מֻקָּרָה שַׁפִּיר דָּמֵי, וְכָתַב הַבִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכֵּן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּתוּרְכֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מֻקָּרָה, וְרִבְּנֵן דְּמִתְיַבְּשָׁא מִתְפַּלְּלִין מִנְּחָה וַעֲרָבִית בַּחֲצֵרוֹת בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר מִזְבַּח אֲדָמָה:

כֵּן מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַיֵּן שָׁם: (ה) **הַקָּהָל.** כְּלוֹמַר דְּמַיְרֵי בְּמִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ שָׁם דְּהַיְנוּ בְּצַד מַעֲרָב. לְפִיכָךְ אִם מַחֲזִיר פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְצָא שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאוֹתוֹ צַד שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, נִקְרָא רָשָׁע וְנִרְאֶה כְּשֶׁתֵּי רְשָׁיוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְפִי פְּרוּשׁ זֶה אִם עוֹמֵד אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּצַד מִזְרָח וְהוֹפֵךְ פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת, נִקְרָא רָשָׁע. (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק״ו) בְּזֶה). (ו) **בְּהֶפֶךְ.** הוּא דְּעַת ר״י הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת שָׁם דְּמִפְּרֵשׁ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הַיְינוּ אֲחוֹרֵי כֹּתֶל מִזְרְחִי שֶׁאֵין שָׁם פְּתָחִים, וּכְשֶׁעוֹמֵד אֲחוֹרֵי אוֹתוֹ כֹּתֶל וַאֲחוֹרָיו כְּלַפֵּי הַכֹּתֶל אַף עַל פִּי שֶׁפָּנָיו כְּלַפֵּי רוּחַ מִזְרָח וְנִמְצָא שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל כְּלַפֵּי רוּחַ מַעֲרָב וְכָל הַקָּהָל כְּנֶגֶד רוּחַ מִזְרָח, לֵית לָן בְּהּ כֵּיוָן שֶׁכָּל הַקָּהָל כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרְחִי שֶׁשָּׁם הַהֵיכָל וּפָנָיו גַּם כֵּן כְּלַפֵּי אוֹתוֹ כֹּתֶל אֵין לָחוּשׁ: (ז) **שְׁנֵיהֶם.** שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אֶלָּא בְּמַעֲרָב וְיַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת: (מ) **לְהַחְמִיר וְכוּ׳.** אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין

בַּאֵר הֵיטֵב

ד (ג) **שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת.** וְאֵין צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּם לְצַד מִזְרָח אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ פְּתוּחוֹת לְכָל צַד שֶׁלֹּשׁ. עַיֵּן (ט״ז) [עטרת זקנים] סָעִיף קָטָן ג׳: **ה** (ג) **בַּשָּׂדֶה.** וּפָשׁוּט דְּעוֹבְרֵי דְּרָכִים מִתְפַּלְּלִים בַּשָּׂדֶה. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו): **ז** (ד) **בֵּית הַכְּנֶסֶת.** עַיֵּן בְּתִשְׁבֹּרֶת יַד אֶלִיָּהוּ סִימָן ז׳ שֶׁהֶעֱלָה דִּנְרָאֶה לוֹ מַה שֶּׁאָמְרוּ גַּבֵּי הַמִּתְפַּלֵּל אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, לֹא שַׁיָּךְ אֶלָּא דַּוְקָא כְּשֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וְהוּא גַּם כֵּן מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה. עַיֵּן שָׁם: (ה) **הַקָּהָל.** כְּלוֹמַר דְּמַיְרֵי בְּמִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ שָׁם דְּהַיְנוּ בְּצַד מַעֲרָב. לְפִיכָךְ אִם מַחֲזִיר פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת נִמְצָא שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְאוֹתוֹ צַד שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, נִקְרָא רָשָׁע וְנִרְאֶה כְּשֶׁתֵּי רְשָׁיוֹת חַס וְשָׁלוֹם. וּלְפִי פְּרוּשׁ זֶה אִם עוֹמֵד אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּצַד מִזְרָח וְהוֹפֵךְ פָּנָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמִתְפַּלֵּל לְצַד מִזְרָח כְּמוֹ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין, גַּם כֵּן אֵינוֹ נִקְרָא רָשָׁע. (וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּהוּ רַבָּה (סק״ו) בְּזֶה). (ו) **בְּהֶפֶךְ.** הוּא דְּעַת ר״י הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת שָׁם דְּמִפְּרֵשׁ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הַיְינוּ אֲחוֹרֵי כֹּתֶל מִזְרְחִי שֶׁאֵין שָׁם פְּתָחִים, וּכְשֶׁעוֹמֵד אֲחוֹרֵי אוֹתוֹ כֹּתֶל וַאֲחוֹרָיו כְּלַפֵּי הַכֹּתֶל אַף עַל פִּי שֶׁפָּנָיו כְּלַפֵּי רוּחַ מִזְרָח וְנִמְצָא שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל כְּלַפֵּי רוּחַ מַעֲרָב וְכָל הַקָּהָל כְּנֶגֶד רוּחַ מִזְרָח, לֵית לָן בְּהּ כֵּיוָן שֶׁכָּל הַקָּהָל כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרְחִי שֶׁשָּׁם הַהֵיכָל וּפָנָיו גַּם כֵּן כְּלַפֵּי אוֹתוֹ כֹּתֶל אֵין לָחוּשׁ. וְכֵן מִשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ז׳ שֶׁכָּתַב וְאִם אֵינוֹ מַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכוּ׳ וְלֹא כָּתַב אֶלָּא בְּמַעֲרָב וְיַחֲזִיר פָּנָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְעַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק״ז) וְצָרִיךְ עִיּוּן. (ז) **שְׁנֵיהֶם.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּכְסֵפֶר בְּתֵי כְּהֻנָּה חֵלֶק א׳ סִימָן י״ז כָּתַב דִּבְמָקוֹם מַקֵּף מְחִצּוֹת אַף שֶׁאֵינוֹ מֻקָּרָה שַׁפִּיר דָּמֵי, וְכָתַב הַבִּרְכֵי יוֹסֵף (סק״ב) שֶׁכֵּן הַמִּנְהָג פָּשׁוּט בְּתוּרְכֵי יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ מֻקָּרָה, וְרִבְּנֵן דְּמִתְיַבְּשָׁא מִתְפַּלְּלִין מִנְּחָה וַעֲרָבִית בַּחֲצֵרוֹת בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וְכֵן הִסְכִּים בְּסֵפֶר מִזְבַּח אֲדָמָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּסָעִיף ג׳ [פְּרֵי מְגַדִּים (א״א סק״ג)]: **ד** (ח) **אוֹ חַלּוֹנוֹת.** וַאֲפִלּוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר (ה) נָכוֹן לְזָהֵר בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל בַּבַּיִת בְּיִחִידִי דְּצָרִיךְ לְזָהֵר בָּזֶה (ו) לְכַתְּחִלָּה, וְכִדְאִיתָא בַּגְּמָרָא דְּלֹא יִתְפַּלֵּל אָדָם אֶלָּא בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת. (ז) וְאַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ שֶׁיִּתֵּן עֵינָיו לְמַטָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן צ״ה סָעִיף ב׳ וּמֵה נַּפְקָא מִינָּהּ בְּהַחַלּוֹנוֹת, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁנִּתְבַּטְּלָה כַּוָּנָתוֹ יִשָּׂא עֵינָיו לַשָּׁמַיִם לְעוֹרֵר הַכַּוָּנָה: (ט) **שְׁנַיִם עָשָׂר חַלּוֹנוֹת.** לְאֵיזֶה צַד שֶׁיִּרְצֶה, וּבְתִנְאֵי שֶׁיִּהְיֶה גַּם בְּצַד שֶׁמִּתְפַּלֵּל לְקֵבֶל יְרוּשָׁלַיִם [פְּרֵי מְגַדִּים (שם סק״ד)]: **ה** (י) **לֹא יִתְפַּלֵּל.** וּבְגְּמָרָא אִיתָא (ברכות לד:) דְּחָצוּף הוּא מִי שֶׁעוֹבֵר עַל זֶה. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משז״ת סק״ב) דְּעַל כֵּן אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ חַלּוֹנוֹת וּבְקָעָה, טוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּבַיִת שֶׁאֵין בּוֹ חַלּוֹנוֹת: (יא) **בְּמָקוֹם פָּרוּץ.** וְהֵנָּה לְחַד תְּרוּצָא דְּתוֹסְפוֹת (שם ד״ה חציף) אִם הוּא עוֹמֵד בְּצַד הַדֶּרֶךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִתְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, שָׁרֵי. אַף בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ולא יתפלל) מְמָאֵן בִּדְבָרֵיהֶם. וְהִנֵּה אַף שֶׁהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים מְיֻשָּׁבִים לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת, מִכָּל מָקוֹם כָּתְבוּ שֶׁבְּזֹהַר (ח״ב ס.) מַשְׁמַע שֶׁיֵּשׁ לְהִתְפַּלֵּל דַּוְקָא בְּבֵית. וְעוֹבְרֵי דְּרָכִים, לְכַלֵּי עָלְמָא מֻתָּרִים לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׂדֶה, וּמִכָּל מָקוֹם (מ) כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵילָנוֹת, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיַּעֲמֹד שָׁם בֵּינֵיהֶם וְיִתְפַּלֵּל אִם אֵין קָשֶׁה עָלָיו אחור דַּרְכּוֹ דְּמָקוֹם צָנוּעַ הוּא קָצַת עַל יְדֵי זֶה. וּכְשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ (ט) אֵין לְסָמֹךְ עַל זֶה: (יב) **כְּמוֹ בַּשָּׂדֶה.** וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא מֻקָּף מְחִיצוֹת (י) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מֻקָּרָה שַׁפִּיר דָּמֵי: **ו** (יג) **וְלֹא בְּחָרְבָּה.** מוּכָח בַּגְּמָרָא (שם ג.) דְּמוּטָב לְהִתְפַּלֵּל בַּדֶּרֶךְ מִבְּחָרְבָּה, וַאֲפִלּוּ הֵיכָא דְּלֵיכָּא בְּהּ כִּי אִם טַעַם אֶחָד, וְאִם הוּא מִתְיָרֵא שֶׁיַּפְסִיקוּהוּ עוֹבְרֵי דְּרָכִים, יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצָרָה עַיֵּן סִימָן ק״י (ס״א): (יד) **מִפְּנֵי חֲשָׁד.** שֶׁיַּחְשְׁדוּהוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ זוֹנָה מוּכָנָת שָׁם, (יפ) וְאִם הַחָרְבָּה עוֹמֶדֶת בַּשָּׂדֶה אֵין לָחוּשׁ בְּהּ לַחֲשָׁד, שֶׁאֵין זוֹנָה מְצוּיָה בַּשָּׂדֶה. (יכ) וְהוּא הַדִּין אִם אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ, גַּם כֵּן לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לַחֲשָׁד. וְאִם הִיא חָרְבָּה בְּרִיאָה וַחֲזָקָה, לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ בְּהּ לְמַפֶּלֶת. וְאִם שְׁנַיִם נִכְנָסִין בְּהּ, אֵין לָחוּשׁ לְמַזִּיקִין שֶׁלְּאֶחָד נִרְאֶה וּמַזִּיק וְלִשְׁנַיִם נִרְאֶה וְאֵינוֹ מַזִּיק וּלְשָׁלֹשׁ אֵין נִרְאֶה כְּלָל, אִם לֹא בִּמָּקוֹם שֶׁיָּדוּעַ שֶׁרְגִילִין שָׁם מַזִּיקִין, וַאֲבוּקָה כְּשְׁנַיִם וְיֵרֵחַ כְּשָׁלֹשָׁה. לְפִיכָךְ אִם הֵם שְׁנַיִם, מֻתָּר לִכָּנֵס בְּהּ אִם הִיא בְּרִיאָה וַחֲזָקָה וְעוֹמֶדֶת בַּשָּׂדֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (ס) מוּכָח בִּפְרֵי מְגַדִּים (א״א סק״ד): (ו) מִפְּרֵי מְגַדִּים (שם): (ז) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד): ה (ם) פְּרֵי מְגַדִּים (משז״ת סק״ב) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל יז סי״א): (ע) חַיֵּי אָדָם (שם): (י) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ג): ו (יא) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח): (יב) פְּרֵי מְגַדִּים (א״א סק״ח): ז (יג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט): (יד) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״י): (טו) וְאַף דְּזֶה מַתָּר לְכַלֵּי עָלְמָא, מִכָּל מָקוֹם לֹא שְׁרֵי אֶלָּא מִדְּחַק הָא לְאוֹ הָכִי מִצְוָה לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ט׳: (יט) **בְּשִׁאָר צְדָדִים.** דְּהַיְנוּ בַּצָּפוֹן אוֹ בַּדָּרוֹם. (טז) וּמַיְרֵי בְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַפֵּךְ פָּנָיו לְמִזְרָח כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ צוֹאָה לְפָנָיו כְּמִלְא עֵינָיו, הָא לְאוֹ הָכִי עָדִיף טְפֵי שֶׁיְּהַפֵּךְ פָּנָיו לַמִּזְרָח. וּמִכָּל מָקוֹם גַּם בְּכָל זֶה לֹא שְׁרֵי אֶלָּא מִדְּחַק כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף קָטָן הַקֹּדֶם: (כ) **שֶׁיַּחֲזִיר פָּנָיו.** כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֲחוֹרָיו נֶגֶד בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְאַף שֶׁאָבַדְתִּי אֵינוֹ מִתְפַּלֵּל לְרוּחַ שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בְּהֶפֶךְ לֵית לָן בְּהּ. (יז) וְכָל זֶה כְּשֶׁעוֹמֵד בְּצִפּוֹן בֵּית הַכְּנֶסֶת אוֹ בְּדָרוֹמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁעוֹמֵד בְּמִזְרָחוֹ אוֹ בְּמַעֲרָבוֹ אָסוּר אַף אִם הִיא בְּרִיאָה וַחֲזָקָה לְהִטּוֹת עַצְמוֹ לְצָפוֹנוֹ

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah